

Nr 382.

Av herr Andersson i Dunker, om utredning rörande obligatorisk skiljedom i arbetstvister, som uppkommit mellan kommun, landsting eller annat samhälleligt organ, å ena, samt fackorganisation, å andra sidan.

Under de senaste åren ha förekommit ett flertal fall, där en stad, köping eller landskommun ävensom landsting, polisdistrikt och andra samhällsliga organ tvingats av en fackorganisation att för en eller flera anställda medgiva avlöningsförmåner och arbetsvillkor som vederbörande samhällsliga organ funnit uppenbart orimliga. Från fackorganisationernas sida tar man i regel en kommun eller annat samhällsorgan i taget och riktar sina attacker mot en eller flera viktiga tjänster inom denna. Som exempel kunna nämnas tjänster vid polis- och brandväsende, rättsväsende, skolor, sjukhus och andra allmänna inrättningar, tjänster som ofta äro av vital betydelse för den regelbundna samhällsverksamhetens funktion.

Från fackorganisationernas sida ställas ofta mycket långtgående krav i fråga om löner och arbetsvillkor, men ej sällan framställas också krav som, om de bifallas, innebära ett åsidosättande av vederbörande samhällsliga organs lagenliga rätt att organisera och leda arbetet och att anställa den eller de arbetstagare, som befinnas mest lämpade för den tjänst det gäller.

Vid förhandlingar mellan kommunala eller andra samhällsorgan och den fackorganisation, som representerar de anställda, blir det kommunala organet i regel ställt i ett tvångsläge. Tjänsten *måste* upprätthållas. Vetskapen härom utnyttjas av fackorganisationen med hot om arbetsnedläggelse därest icke framställda krav bifallas. En arbetsnedläggelse med åtföljande blockad skulle ofta för många människor skapa stora svårigheter. För att undvika detta går man med på uppgörelser, som icke sällan måste betecknas som orimliga och orättvisa.

Om en kommun icke anser sig kunna gå med på de av fackorganisationen uppställda kraven och öppen konflikt hotar brukar statens förlikningsman ingripa. Hans uppgift är dock endast att försöka få konflikten löst, och då blir det helt naturligt den svagare parten, kommunen, som i regel får ge efter oavsett vad som kan vara rimligt och rättvist.

Det finnes dock i instruktionen för förlikningsmannen i lagen om medling i arbetstvister en bestämmelse i § 8, som ger förlikningsmannen möjlighet, om enighet ej kan vinnas, att uppmana parterna att låta tvisten avgöras genom skiljedom. En förutsättning härför är dock att båda parterna

utfäst sig att efterkomma skiljedomstolens utlåtande. Här kan sålunda en part genom sin vägran omintetgöra ett skiljedomsförfarande, som förlikningsmannen föreslår och den andra parten är villig att godtaga.

Huruvida ett skiljedomsförfarande kan och bör göras obligatoriskt vid alla slag av arbetstvister torde vara tveksamt. Däremot synes tiden vara inne för ett allvarligt övervägande, huruvida obligatorisk skiljedom i arbetstvister bör införas där sådan tvist uppstått mellan kommun, landsting eller annat samhälleligt organ och en fackorganisation. Om en sådan lagstadgad möjlighet funnes skulle den säkerligen medföra både att man avstod från att framställa orimliga krav och att uppgörelser lättare skulle kunna ske vid förhandlingsbordet.

Med stöd av vad som här anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att anhålla hos Kungl. Maj:t om en skyndsam utredning rörande obligatorisk skiljedom i arbetstvister som uppkommit mellan kommun, landsting eller annat samhälleligt organ och fackorganisation.

Stockholm den 26 januari 1950.

Harald Andersson
i Dunker.